

Brævið frá Nyrup til Edmund løgmann

Sosialurin prentar her í heilum líki nógv umrødda brævið, sum danski forsætisráðharrin Poul Nyrup Rasmussen í gjár sendi Edmundi Joensen, løgmanni. Saman við brævinum er eisini uppskot til kommissorium, sum vit eisini prenta. Harafturat er notat um, hvussu ein kanningarnevnd kann tryggja sær at fáa neyðugu upplýsingarnar. At enda í brævasendingini til løgmann er avrit av brævinum, sum hægstarættarforsetin Niels Pontoppidan sendi fólkatinginum í 1993. Brævið frá Pontoppidan er ikki pláss fyri hesaferð.

Lagmand Edmund Joensen
Færøernes Landsstyre

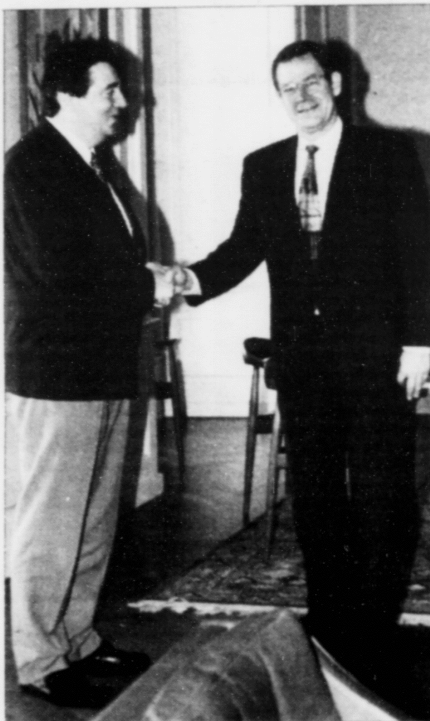
Kære Edmund Joensen,
Tak for dit brev af 31. januar 1995 om undersøgelsen af aktiebyttet i de færøske banker.

Som jeg lovede under vores korte drøftelse forleden, hvor du for din part – og i overensstemmelse med dit brev af 9. februar – redegjorde for den færøske holdning til spørgsmålet om undersøgelsesform, følger hermed en nærmere redegørelse for de overvejelser regeringen har gjort i anledning af det færøske ønske om nedsættelse af en undersøgelsesret.

Indledningsvis vil jeg gerne udtrykke den største

respekt for de færøske myndigheder, landsstyret og Lagtinget. Netop den gensidige respekt er grundlaget for vore forhandlinger om dansk støtte til, at Færøerne kan komme ud af den nuværende økonomiske krise – og for de aftaler, som er indgået mellem det færøske landsstyre og den danske regering. Lad mig i den forbindelse udtrykke min tilfredshed med, at vor seneste aftale mundede ud i nye fremadrettede initiativer. Jeg tænker her ikke mindst på de nye erhvervsudviklingsinstitutter med betydeligt dansk kapitalindskud.

Regeringen er positivt indstillet over for det færøske ønske om en grundig undersøgelse af sagen ved-

rørende aktiebyttet i de færøske banker. Spørgsmålet er altså ikke, om forholdene skal undersøges. Derimod er opgaven at finde den rigtige undersøgelsesform.

De færøske myndigheder har fremsat ønske om, at undersøgelsen gennemføres af en undersøgelsesret (dommerundersøgelse). En undersøgelsesform, der gennem de senere år har været anvendt i Danmark.

Regeringen har vurderet det færøske ønske om denne særlige undersøgelsesform meget nøje – både i lyset af den gensidige respekt for det dansk-færøske samarbejde og i forhold til de principielle hensyn, det ligeledes påhviler regeringen at tagtage.

Som bekendt har regeringens overvejelser ført frem til, at undersøgelsen af den færøske banksag bør gen-

nemføres af et sagkyndigt og uvidligt undersøgelsesudvalg bestående af en advokat, en revisor og en bankkyndig.

Regeringens begrundelse herfor kan sammenfattes på følgende vis:

1. Anvendelsen af undersøgelsesretter/kommissionsdomstole har i Danmark givet anledning til en omfattende og principiel debat. Der er herunder givet udtryk for meget væsentlige betænkeligheder af retssikkerhedsmæssig karakter over for denne undersøgelsesform.

Højesteretspræsident Niels Pontoppidan har således i en skrivelse til Folketingets Præsidium i november 1993 redegjort nærmere for de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, som denne

undersøgelsesform giver anledning til. Kopi af højesteretspræsidentens skrivelse vedlægges.

I skrivelsen anfører præsidenten for Højesteret bl.a., at det giver anledning til betydelige principielle betænkeligheder, at ikke alene fastlæggelse af hændelsesforløbet, men også de juridiske tvivlsspørgsmål i en tvist mellem en privat part og staten forelægges for en undersøgelsesret.

Ifølge højesteretspræsidenten forstærkes betænkelighederne i væsentlig grad af de processuelle regler eller snarere mangel på samme, som er gældende for en undersøgelsesrets virksomhed.

De processuelle problemer knytter sig bl.a. til, at der ikke vil være sædvanlig partsstatus og dermed adgang til partsbeføjelser under sagen. Undersøgelsesretten vil således skulle fremkomme med sine konklusioner, uden at der har været formuleret en konkret påstand samt uden sædvanlig adgang for parterne til at procedere og føre vidner i sagen.

Et bredt flertal i Folketinget delte i sin tid de nævnte betænkeligheder. På denne baggrund har regeringen i samråd med Folketinget nedsat et udvalg (med professor Lars Nordkov Nielsen som formand), der bl.a. skal undersøge spørgsmålet om brugen af undersøgelsesretter og kommissionsdomstole.

Det er regeringens principielle opfattelse, at der ikke bør nedsættes nye undersøgelsesretter/kommissionsdomstole, for dette udvalgsarbejde er afsluttet.

2. Når det gælder forholdet mellem undersøgelsesretter/kommissionsdomstole på den ene side og sagkyndigt undersøgelsesudvalg på den anden side, kan det bl.a. fremhæves, at heller ikke en undersøgelsesret med bindende virkning vil kunne afgøre de retlige

spørgsmål, herunder ansvorsforhold, som banksagen giver anledning til, og som er nærmere beskrevet i betænkningen fra Lagtingets Retsudvalg. Dette følger ikke alene af retsplejeloven, men er udtrykkeligt fastslået i grundlovens § 61 om forbudet mod nedsættelse af særdomstole med dømmende myndighed.

Også en eventuel undersøgelse ved en undersøgelsesret vil således alene kunne give grundlag for, at det efterfølgende kan vurderes, hvorvidt der skal tages skridt til at gøre et retligt ansvar gældende over for involverede myndigheder, virksomheder og personer.

Det vil næppe have nogen nævneværdig praktisk betydning, at et særligt undersøgelsesudvalg ikke har tvangsbeføjelser, idet jeg går ud fra, at der fra alle sider er den fornødne vilje til at medvirke positivt til gennemførelse af undersøgelsen og afklaringen af sagen.

Man må i den forbindelse også være opmærksom på, at der gælder begrænsninger i en kommissionsdomstols/undersøgelsesrets adgang til at fremtvinge dokumenter og forklaringer.

Sker behandlingen af sagen efter de civilprocessuelle regler, kan udlevering af materiale til undersøgelsesretten/kommissionsdomstolen ikke gennemføres, ligesom afhøringer, der foretages efter de strafferprocessuelle regler, i et vist omfang må forventes at ske med en sigtets reststilling – det vil sige uden sædvanlig vidnepligt.

Det vil i øvrigt være forbundet med betydelige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, hvis man som retlig pligt pålægger en privat part at udlevere alt relevant materiale til en undersøgelse i det omfang formålet med undersøgelsen bl.a. er at tilvejebringe grundlag for, at en offentlig myndighed efterfølgen-

UDKAST

KOMMISSORIUM

På baggrund af det færøske Lagtings beslutning af 19. januar 1995 og efter drøftelse med det færøske Landsstyre har regeringen besluttet at iværksætte en uvidlig ekspertundersøgelse af banksagen på Færøerne ved et særligt sagkyndigt undersøgelsesudvalg. Udvalget skal sammensættes af en advokat (formand), en statsautoriseret revisor og en bankkyndig.

Undersøgelsesudvalget har til opgave at undersøge og klarlægge det samlede begivenhedsforløb omkring de initiativer, der i 1992-93 blev taget for at redde Sjóvinnubanken og Føroyabanken fra økonomisk sammenbrud. Udvalget skal i den forbindelse navnlig undersøge omstændighederne omkring aktiebyttet den 22. marts 1993 mellem Den Danske Bank og Finansieringsfonden af 1992.

Undersøgelsen skal kunne give grundlag for, at det efterfølgende kan vurderes, om der skal tages skridt til at gøre et retligt ansvar gældende over for involverede myndigheder, virksomheder og personer.

Undersøgelsesudvalget kan anmode de involverede myndigheder og virksomheder, herunder Statsministeriet, Finansministeriet, Erhvervsministeriet, Finanstilsynet, Finansieringsfonden af 1992, Landsstyret på Færøerne, Den Danske Bank og Føroyabanken, om at stille oplysninger og materiale til rådighed for undersøgelsen.

Udvalget kan endvidere anmode de berørte myndigheder og virksomheder om at udarbejde redegørelser vedrørende forhold, som udvalget ønsker belyst. Udvalget kan i den forbindelse anmode om svar på konkrete spørgsmål.

Der gælder tavshedspligt med hensyn til de fortrolige oplysninger, der indgår i undersøgelsen.

Undersøgelsesudvalget skal afgive en beretning så vidt muligt senest den 1. november 1995. Beretningen offentliggøres.